

İSLAMA ƏSASƏN CİNSİ

HƏYAT

Müəllif: **Ali Rza Dəmircan**

Azərbaycan dilinə çevirib uyğunlaşdıran Fəqani Bəylərov (fəlsəfə doktoru: fəlsəfə və ilahiyat elmləri)

IV FƏSİL

İNSANIN ÖZÜNÜ CİNSİ HƏYATDAN TƏCRİD ETMƏSİ

HARAMDIR

Allahın elçisi həzrəti Muhəmməddən müdrik kəlamlar

“İslam dinində evlənməmək və özünü cinsi həyatdan təcrid etmək – ruhbanlıq yoxdur.”

“Hər ümmətin özünəməxsus bir ruhbanlığı var. Mənim ümmətimin (müsəlmanların) ruhbanlığı Allah yolunda cihad etməkdir.”

“Həyatı özünüə çətin hala salmayın. Elə etməyin ki, sizə də çətinlik törədilməsin. Tarixi cəmiyyətlərdən biri olan xristianlar ruhbanlığa meyl etdilər. Həyatı özləri üçün çətinləşdirdilər. Beləcə, gün-güzəranları çətinləşdi. Budur, onların özlərindən çıxartdıqları (qondarma) ruhbanlığın qalıqları monastırlardadır. Allah onlarla əlaqədar olaraq belə deyir:¹

“Biz onlara ruhbanlığı tapşırmadıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq məqsədilə özləri uydurdular. Ancaq sonra ona layiqincə riayət etmədilər.” (Hədid, 57/27)

¹ Baxın: Kəşfu-l-xəfa, hədis nömrəsi 3154; İbn Kəsir, Hədid, 57/27.

Seksual aktivliyi aradan qaldırmağa cəhd etmək haramdır

“Biz onlara ruhbanlığı tapşırmadıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq məqsədilə özləri uydurdular. Ancaq sonra ona layiqincə riayət etmədilər.” (Hədid, 57/27)

Uca Allahın lənətlədiyi, bununla belə, insanları yoldan çıxardan işlər görməyinə icazə verdiyi şeytan o vaxt belə and içmişdi:

“Mən insanlara təlqin edəcəyəm, onlar da Allahın yaratdığı məxluqatdakı təbii quruluşu pozacaq, əsl məqsədindən uzaqlaşdıracaqlar.”

Quranın yuxarıda mənası verilən bu ayəsinə (Nisa, 4/119) əsasən insanın xilqət (yaradılış) nizamını bu və ya digər şəkildə pozub dəyişdirmək şeytan əməlidir və haramdır.

Bu ayə və peyğəmbərin onu izah edən qadağalarına əsasən İslam dini seksual qabiliyyətin insanın özü və ya başqa bir nəfər tərəfindən aradan qaldırılıb yox edilməsini, o cümlədən belə bir arzu və təşəbbüsü qəti surətdə qadağan edib. Şübhəsiz ki, buradakı əsas məqsəd insanın yaradılışla zidd düşməyi kimi bir ehtimalın və onun ilahi imtahana üsyan etməyinin qarşısını almaqdan ibarətdir.

Qeyd edək ki, seksual iqtidarı aradan qaldırmağın əsas yolu xədimləşmək və kimi isə xədim etməkdir.

Xədimləşmək

Xədimləşmək kişinin yumurtalarını çıxartmaq və ya onları burmaqla seksual iqtidarını və dölləmə (mayalandırma) qabiliyyətini aradan qaldırmaq deməkdir. Bu, insanın özünə qarşı etdiyi bir zülmüdür. Halbuki insan özünə zülm tətbiq etməli deyil. Əksinə öz-özünə ədalətlə yanaşmalıdır. Çünki peyğəmbərimiz (əs): *“Nəfsinin də sənin boynunda haqqı var”,* - demişdir.²

Məlumdur ki, İslam dini Allahın elçisi həzrəti Muhəmməd (əs) tərəfindən təbliğ edilirdi. O vaxt imkanı olmadığına görə evlənmə bilməyən və günaha batmaqdan ehtiyat edən bəzi möminlər xədimləşmək barədə fikirləşirdilər. Ancaq onlar peyğəmbərin qəti qadağası ilə üzləşdilər. Aşağıdakı hədislər də xədimləşməyin İslam dinində qadağan olduğunu açıq-aydın göstərir:

Əbu Hüreyrə (ra) belə rəvayət etmişdir:

“Mən bir problemim haqda peyğəmbərə dedim:

-Ya rəsulallah, siz də bilirsiniz ki, mən cavanam. Nəfsimə hakim olmamaqdan – şəhvani hislərimə təslim olmaqdan çəkinirəm. Zina günahına batmaqdan qorxuram. Evlənməyə də imkanım yoxdur. Bu halda özümü xədim edə bilərəm?

Peyğəmbər mənə cavab vermədi. Mən eyni məsələni təzədən dilə gətirdim. Bunu 2 dəfə təkrar etdim. Yenə

² Buxari, *Ədəb*, 86, *Savm (oruc)*, 51; *ət-Tac*, 2/99.

cavab vermədi. Bu sualı 4-cü dəfə soruşduqda isə belə dedi:

يَا أَبَا هُرَيْرَةَ جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ فَاخْتَصِرْ عَلَيَّ ذَلِكَ أَوْ ذَرِّ

-Ey Əbu Hürayrə! Qəza-qədər ssenarisini yazan qələmin işi başa çatdı.

Bu vəziyyətə görə istər xədimləş, istərsə də xədimləşmə. Bunun əhəmiyyəti yoxdur. O halda sən sənə əmr verildiyi kimi yaşa, xədimləşməyə cəhd etmə!"³

Səid ibn As rəvayət edir ki, Osman ibn Mazun Allahın elçisindən belə bir şey xahiş etdi:

-Ya rəsulallah! Mən xədimləşmək istəyirəm. Buna icazə verirsinizmi?

Muhəmməd peyğəmbər (əs) cavab olaraq belə dedi:

-Allah qadınlardan uzaqlaşmağı (ruhbanlıq) bizim üçün evlilik və tətbiq edilməsi asan olan İslam şəriəti ilə dəyişdirdi. Əgər sən də bizim kimi İslama iman gətirənlərdənsənsə, bizim etdiyimiz kimi et (xədimləşməyə cəhd etmə, evlən)!"⁴

Xədimləşdirmək

Can, ağıl, din, mal-mülk və nəslə qorumaq məqsədi güdən İslam dinində faiz və içki məsələlərində olduğu kimi, haram bir işi görmək də, gördürmək də haramdır.

³ Buxari, *Nikah*, 7.

⁴ Ayni, 20/72; Sünən-i-Nəsai, 6/59.

Deməli, xədimləşmək kimi, xədimləşməyə səbəb olmaq, yaxud xədim hala salmaq da haramdır.

Muhəmməd peyğəmbər (əs) insanın cinsiyyət üzvünü məhv etmək (funksiyasını pozmaq) və dölləmə (mayalandırma) qabiliyyətini aradan qaldırmağa qəsdən adam öldürməyə oxşar və ya səhvən adam öldürməyə verilən cəzanı münasib bilib. Bu da onu göstərir ki, kimi isə xədim etmək nə dərəcədə haramdır.⁵ Çünki İslam cəza hüququnda bir qayda kimi haram edilməyən və ya İslama müvafiq idarə sistemi tərəfindən qadağan olunmayan əməllərə görə cəza tətbiq etmək olmaz.

Yuxarıda misal verdiyimiz hədislər və şərhələr göstərir ki, yaradılış nizam-intizamını dəyişdirməyə cəhd etmək, o cümlədən xədimləşmək və ya kimi isə xədim etmək Allaha üsyan etmək deməkdir. Bu, böyük bir günahdır. İslam dini (peyğəmbərin sözü ilə) nəinki insanları, hətta heyvanları belə, xədim etməyi (axtalamaq, burmaq) qadağan edib.⁶

Osmanlı dövlətinin tarixində baş verən xədimləşdirmə halları şübhəsiz ki, İslam dininə əsasən

⁵ İbn Macə, *Diyat*, 29.

⁶ Beyhəqi, *Sünəni-kübra*, hədis nömrəsi 20289; Məcməu-z-zəvaid, hədis nömrəsi 9368; İbn Kəsir, *Nisa*, 119.

İslam alimləri ayqırı (damazlıq at) maydana (dişi at) yaxın buraxmamağı da günah kimi qəbul edirlər. Çünki Muhəmməd peyğəmbər bunu o heyvanın haqlarına təcavüz olduğu üçün qəti surətdə qadağan edib. Baxın: İslamda halallar və haramlar, 1/675.

zülmdür. Bu işkəncədir, yaradılış nizam-intizamını dəyişdirmək deməkdir. Bir sözlə, haramdır. Aşağıda misal verilən fitvadan da məlum olur ki, haramlığı izah edildiyi halda bu iş davam etdirilib:

Sual: *“Həbəşistan və zənci tayfasından olan, Misir və həndəvərindən alınan kişi və oğlan uşaqlarının bəzilərinin tənəsül alətlərini (cinsiyyət üzvü) kəsib məcbub (xaya və penisi kəsilmiş), yaxud da axta (buruq) hala salmaq dini cəhətdən düzgün olarmı?”*

Cavab: *“Xeyr, bu, haramdır.”*⁷

Əgər subay, yaxud da evli bir mömin öz seksual istəklərinin ucbatından zina günahına batmaq və beləliklə də, axirət əzabına düşər olmaqdan ehtiyat edirsə, evlənməlidir. Əgər buna maddi cəhətdən gücü çatmırsa, evlənənə qədər peyğəmbərin tövsiyəsinə müvafiq qaydada müstəhəb (vacib olanların xaricində qalan) oruc tutmalı, gecə namazına durmalı və Quran oxumalıdır.

Səhabə Abdulla ibn Amr belə rəvayət edir:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي أَنْ أَخْتَصِي
فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ خِصَاءُ أُمَّتِي الصِّيَامُ وَالْقِيَامُ

Bir adam peyğəmbərin yanına gəlib dedi:

⁷ Şeyxulislam Arif Əfəndidən nəql etməklə A. Akgündüz, Osmanlıda hərəm, s. 277.

-Ey peyğəmbər! Mənə icazə verin, xədimləşim.

Allahın elçisi buna icazə vermədi. Belə dedi:

*-Mənim ümmətimin xədimləşməyi gündüz oruc tutmaq, gecə namaz qılmaq və Quran oxumaqdır. Beləcə, cinsi istəklərini nizamlayıb kontrol etməkdir.*⁸

Seksual məzmunlu haramlardan qorunmaq üçün xədimləşməyin əvəzinə məsləhət görülən müstəhəb oruc və namazlarla yanaşı, cihad da tövsiyə olunur.

Aşağıdakı sənəd bunu ifadə edir:

Bir nəfər səhabələrdən biri olan Əbu Səid əl-Xudrinin yanına gəlib ona məsləhət vembrəyini xahiş etdi. Əbu Səid də ona dedi ki, mən sənə mənədən xahiş etdiyini şeyi vaxtilə peyğəmbərdən istədim. Gəl, onun mənə verdiyi öyüd-nəsihəti sənə də danışım:

Sənə məsləhət görürəm ki, Allahın əmr və qadağalarına sadıq ol. Əsl məsələ və əməllərin əsası budur.

*Bir də cihaddan yapış. Çünki İslam dininin ruhbanlığı (seksual həyatdan dinə müvafiq qaydada çəkilmək forması) cihaddır. Əlavə olaraq, Allahu zikrə və Quran oxumağa da əhəmiyyət ver. Bütün bunlar (xüsusilə zikr və Quran oxumaq) sənə üçün göydə rəhmət, yerdə qədir-qiyətdir.*⁹

⁸ Müsnəd, 2/173; Müzzəmmil, 73/1-4.

⁹ Müsnəd, 3/82; İbn Kəsir, Hədid, 27.

Yuxarıdakı hədisdə məsləhət görülən cihadı Allah bilir, belə də başa düşmək olar: Geyim-kecimə fikir vermək (örtünmək) və təhlükəsizlik qaydalarına rəyət etmək şərt ilə bütün idman fəaliyyətləri ilə məşğul olmaq. Məsləhət görülən zikir və Quran oxumaq da bütün faydalı elmi-mədəni işləri əhatə edir.

Qısırlaşmaq-qısırlaşdırmaq

Əməliyyat vasitəsilə həyata keçirilən və dövlətə-mayalandırma qabiliyyətini aradan qaldırmaq mənası daşıyan qısırlaşma-qısırlaşdırma da yaradılış nizam-intizamını pozduğu üçün İslam dinində haram hesab olunur. İkinci bir əməliyyatla dövlətə qabiliyyətini qismən bərpa etmək olur. Bununla belə, yəqin ki, haramlıq hökmü dəyişmir.

Subaylıq xüsusi şərtlər daxilində haramdır

İslam dini seksual aktivliyi aradan qaldırmaq mənasını daşıyan xədimlik və xədimləşdirməyi qadağan etdiyi kimi, seksual istəkləri müntəzəm qaydada zəiflədib onlara həmişə təzyiq göstərməyi də qadağan edib. Eynilə bunun kimi, Allahın yaratdığı seksuallığı öz funksiyasını yerinə yetirə bilməyən hala salmağı, yəni, subaylığı da qadağan edib. Çünki o da şeytandan irəli gələn bir rəftardır və yaradılış nizam-intizamına ziddir:

“Mən insanlara təlqin edəcəyəm, onlar da Allahın yaratdığı məxluqatdakı təbii quruluşu pozacaq, əsl məqsədindən uzaqlaşdıracaqlar.” (Nisa, 4/119)

Aşağıdakı hədislər də subaylığın İslam dinində hansı şərtlər daxilində və hansı məqsədlə qadağan olunduğunu izah edir.

İslam dininə əsasən subaylığı prinsip halına gətirmək olmaz

Allahın elçisi (əs) subaylığın prinsip və məqsəd halına gətirilməməli olduğunu belə izah etmişdir:

“(Fiziki və maddi imkan ola-ola) İslamda evlənməmək deyilən bir şey yoxdur.”¹⁰

“Biz evlənməyəcəyik”, - deyənlər lənətə düçar olurlar

لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ مُحَمَّدٌ الرِّجَالَ الَّذِينَ يَتَشَبَّهُونَ بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَرَجِّلَاتِ
مِنَ النِّسَاءِ الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ، وَالْمُتَبَتِّلِينَ مِنَ الرِّجَالِ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا
تَنْزَوْجُ وَالْمُتَبَتِّلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي يَقُلْنَ مِثْلَ ذَلِكَ

“Allahın elçisi qadınlara oxşamağa çalışan arvadşifət kişilərə, kişilərə oxşamağa çalışan erkəksifət qadınlara və bir də seksual həyatdan uzaqlaşıb: “Biz evlənməyəcəyik”, - deyən kişilərlə belə deyən qadınlara lənət etdi.”¹¹

Buradan belə bir nəticə çıxır ki, Allahın elçisi yaradılış nizam-intizamı ilə ziddiyyət təşkil edən əməlləri və insanın öz iradəsinə əsasən qadına/kişiyə oxşamağa

¹⁰ Feyzu-l-qədir, 6/428, hədis nömrəsi 9892.

¹¹ Məcməu-z-zəvaid, 4/251; Müsnəd, hədis nömrəsi 7891.

çalışmağını lənətləyib. Eyni zamanda o, mənəvi cəhətdən xədimləşmək olan subaylıqdan möhkəmcə yapışmağa da lənət yağdırıb. Başqa sözlə desək, o, bütün bunları insanı ilahi mərhəmətdən məhrum edən əməllər kimi qiymətləndirib. Doğrudan da, bu təhlil Nisa surəsinin 119-cu ayəsi ilə üst-üstə düşür.

Evlənməyən şəxs peyğəmbərin yolundan çıxmış hesab olunur

Muhəmməd peyğəmbər (əs) üzrsüz yerə subay qalmaq barədə belə demişdir:

مَنْ كَانَ مُوسِرًا لَأَنْ يَنْكِحَ ثُمَّ لَمْ يَنْكِحْ فَلَيْسَ مِنِّي

“Evlənmək üçün (lazımı seksual və) maddi imkana malik olduğu halda evlənməyən şəxs mənim yolumda gedənlərdən deyil.”¹²

Subaylar şeytanların qardaşları ola bilərlər

Ərəblərin Təmimi qəbiləsindən Ukkaf ibn Bişr adlı bir şəxs günlərin bir günü Muhəmməd peyğəmbərin (əs) yanına gəldi. Peyğəmbər (əs) ondan evli olub olmadığını soruşdu. Həmin adam: “Xeyr”, - cavabını verdi. Peyğəmbər (əs) bunun üstündən belə soruşdu:

-(Evlənmək üçün lazım olan sağlamlıq və) maddi imkanın var?

¹² Məcməu-z-zəvaid, 4/251; Abdurrəzzaq, Müsənnəf, hədis nömrəsi 10376; Darimi, *Nikah*, 1.

Adam: “Var ya rəsulallah”, - deyə cavab verdi.

Peyğəmbər (əs) sözlərinə davam edib dedi:

“Bu halda sən şeytanların qardaşları kimisən. Əgər xristian olsaydın, onların rahiblərinə qoşulardın. (Halbuki sən xristian deyilsən. Elə isə niyə subaysan?) Bizim yaşayışımıza əsasən evlənmək lazımdır, lazımlıdır...”

Bilirsənmi, şeytanlar (öz aralarında) belə danışırlar:

İbadətlərini yerinə yetirən və gözəl əxlaqı olan bəndələri (ibadət yolundan) çıxartmaq üçün şeytanların (əxlaqsız) qadınlardan daha güclü silahı yoxdur. Şeytanlar təkcə evli olan ibadətli və əxlaqlı Allah bəndələrini yoldan çıxarda bilməzlər. Onlar pak, seksual məzmunlu haramlardan qorunmuş bəndələrdir. Allah sənə yaxşılıq etsin Ukkaf! Dayanma, evlən! Əgər evlənməsən, (fəzilətlə fəzilətsizliyin arasında) turnuxanlardan olarsan!”

(Bu açıq-aydın və qəti əmri eşidən) Ukkaf peyğəmbərdən (əs) xahiş etdi ki, onu evləndirsin. Muhəmməd peyğəmbər (əs) də onun xahişini qəbul edib dedi:

“Səni Gülsümün qızı Kərimə ilə evləndirdim.”¹³

¹³ Məcməu-z-zəvaid, 4/250; Müsnəd, 5/163. Burada hədisin xülasəsi verilib. Bu hədisin məzmunu evlənməyə böyük əhəmiyyət verən Quranla üst-üstə düşür.

Subaylıqla əlaqədar ilahi meyarların təhlili

İslam dininin ümumi qayda-qanunları və subaylığı pisləyən peyğəmbər hədislərini təhlil etdikdə subay qalmağın aşağıdakı səbəblərə əsasən qadağan edildiyini görürük:

1) Subaylıq Allahın qoyduğu yaradılış nizam-intizamı və nəslin çoxalmasına zidd düşmək deməkdir. Belə bir ziddiyyət şeytanın təhriki ilə xilqəti (yaradılış) dəyişdirmək deməkdir. Ona görə də haramdır.¹⁴

2) Subaylıq Allahın qoyduğu qanunların bir qisminə görə cavabdehlik daşımamaq üçün ilahi imtahanı qaçmaq deməkdir. Çünki Allahın qoyduğu və ilahi imtahan üçün vasitə seçdiyi Quran hökmlərinin bir hissəsi qohumluq münasibətləri, ailə qurmaq, boşanmaq, vərəsəlik və sairə ilə sıx əlaqədardır.

3) Subaylıq fiziki və psixi narahatlıqlara səbəb olan bir məhrumiyyətdir. Bu, insanın nəfsinə qarşı zülmüdür. İnsan isə öz nəfsinə qarşı zülm etməli deyil; əksinə, onunla ədalətli rəftar etməlidir. Çünki peyğəmbərimiz (əs): “Nəfsinin də sənənin boynunda haqqı var”, - demişdir.

4) Uca Allah buyurur ki, **canlarınızı** (özünüzü) **öz əllərinizlə təhlükəyə atmayın** (Bəqərə, 2/195). Subaylıq həyatın təbii istək və ehtiyacları ilə toqquşduğu üçün bir növ insanı sekslə əlaqədar haramlara aparmaq deməkdir. Onu

¹⁴ Nisa, 4/119.

mənəvi cəhətdən təhlükəyə salmaq deməkdir. Həqiqətən də, heç bir subay insan sekslə bağlı haramlardan sığortalanmayıb.¹⁵

5) Yer üzündəki kişi və qadınların sayında demək olar ki, tarazlıq olduğuna görə subaylıq əks cinsdən bir nəfəri də subaylığa məhkum etmək və beləcə, onu da xoşbəxtlikdən uzaqlaşdırmaq deməkdir.

6) Subaylıq bizim varlığımıza həyat yoldaşı məhəbbəti yerləşdirən, onları Öz elm, qüdrət və hikmətinin əlaməti olaraq təqdim edən və bir nemət kimi tanıdan Allaha qarşı laqeyd qalmaq deməkdir. Onun əhəmiyyət verməyi lazım bildiyi şeylərə biganə yanaşmaq deməkdir.¹⁶

7) Subaylıq batil din və ideologiyalara mənsub olanlara, eləcə də, xristianların keşişlərinə oxşamaq deməkdir. Onlara oxşamaq isə haramdır.

Muhəmməd peyğəmbər (əs) bununla əlaqədar olaraq belə demişdir:

تَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ، وَلَا تَكُونُوا كَرُهْبَانِيَةِ النَّصَارَى

“Evlənin. Mən digər ümmətlərə qarşı sizin çoxluğunuzla iftixar edərəm. Nəbədə, xristianların keşişləri kimi subaylıqdan yapışib qalmayın!”¹⁷

¹⁵ Yusuf, 12/14, 33; Nisa, 4/28.

¹⁶ Rum, 30/21; Nəhl, 16/72.

¹⁷ Əl-Camiu-s-səğir, “təzəvvəcu” bəndi, 1/130.

8) *Bütün bunlarla yanaşı, subaylıq Allahın: "Evlənin!", - əmrinə, xüsusilə də yolundan getməli olduğumuz peyğəmbərin (əs) tapşırıqlarına və yaşayış tərzinə ziddir. Ona zidd olmaq isə haramdır, böyük günahdır. Çünki o peyğəmbər (əs) buyurub ki, evlənmək mənim sünnəmdir. Elə isə bundan üz döndərənlər mənim yolumda deyillər.*

Burada bir məsələni xüsusi olaraq vurğulamaq istəyirik: Evlənilib ailə qurmaqla əlaqədar hədislərdə işlədilən *sünnə* sözü bəzilərinin güman etdiyi kimi fərz və ya müstəhəb demək deyil. Bu cür hədislərdəki *sünnə* sözü məsuliyyət ifadəsi kimi fərzi də, vacibi də, sünnəni də əhatə edən yol və həyat tərzini mənalarını daşıyır.¹⁸

Bəli, İslam dininin yuxarıda sadaladığımız qaydalarına əsasən subaylığı pisləyən buyuruqlarını birlikdə təhlil etdikdə belə bir faktla üzləşirik: Fiziki və maddi imkan olduğu halda və həyat yoldaşına zülm etmək kimi bir narahatlıq hissi olmamağına baxmayaraq təkidlə subay qalmaq çoxcəhətli bir haramdır. Bunu bütün bu məlumatlardan açıq-aydın şəkildə başa düşmək mümkündür. Bu məsələni öz bütünlük və müqəddəs meyarları daxilində təhlil etməyin nəticəsi budur.

Təəssüf ki, bəzi İslam alimləri qeyd etdiyimiz mövzuya dair münasibət bildirdikləri vaxt əsl məsələyə bu cür yanaşmayıblar. Belə ki, onlar azad qadınlarla evlənməyin mümkün olmadığı hallarda əsir mömin

¹⁸ Təcridi-sərih, 11/391.

qadınlar olan kənizlərlə evlənməyi məsləhət görən Quran ayəsinin (Nisa, 4/25) axırıncı hissəsindən subaylığa haqq qazandıran bir nəticəyə gəliblər. Doğrudan da, onların bu fikirlərini qəribə qarşılamamaq mümkün deyil. Çünki məhz həmin ayə belə, azad qadınlarla evlənməyi əsas tutur.

Qurani-Kərimin evliliklə əlaqədar hökmlərini ehtiva edən Bəqərə, Nisa, Nur, Əhzab və Talaq surələri göz qabağında ola-ola, Quran bütün peyğəmbərləri evli və övlad sahibi kimi təqdim etdiyi halda, üstəlik başda Allahın elçisi Muhəmməd peyğəmbər (əs) olmaqla bir çox peyğəmbərin məhdud çoxarvadlılığının bilinməyinə baxmayaraq həzrəti Yəhyanın Ali-İmran surəsində "Həsür"¹⁹ kimi səciyyələndirilməsini əsas götürüb subaylığın heç bir eybi olmadığını irəli sürmək, hətta bunun məsləhət görülə biləcəyinə dair dəlil-sübut tapıb çıxartmaq qətiyyən mümkün deyil. Ki, həzrəti İsa və həzrəti Yəhya Muhəmməd ümmətini bu mənada maraqlandırmayan müstəsna nümunələrdir. Doğrudan da, həzrəti Yəhya məsələsini də ehtiva edən bir hədis bu məsələni açıq şəkildə izah edir:

Allahın elçisi belə buyurur:

"Dörd zümrənin dünyaya və axirətdə lənətə düçar olmağı, ilahi mərhəmətdən kənar edilməyi istəndi. Mələklər də bu

¹⁹ Gücü çatdığı halda cinsi həyatdan çəkilən şəxs.

diləyin qəbul olunmağı üçün: "Amin!", - dedilər. Bunlar aşağıdakılardır:

a) Allah onları kişi olaraq xəlf etdiyi halda özlərini qadınlaşdıran və qadınlara oxşamaya çalışan kişiler;

b) Allah tərəfindən qadın olaraq yaradıldığı halda nəfsini kişiləşdirən və kişilərə oxşamağa cəhd edən qadınlar;

c) Kor bir insanın yolunu çaşdıran (səhv salmağına səbəb olan) adamlar;

d) Allah Zəkəriyyə oğlu Yəhya peyğəmbərdən başqa heç kəsə "Həsür" qalmağı buyurmadiğı halda "Həsür" qalan, qadınlardan uzaq durub subaylıqdan yapışan insanlar."²⁰

Burada qeyd etmək istərdik ki, subaylığı dini cəhətdən təhlil etmək üçün verdiyimiz izahlar nəticə etibarilə (əsasən) İslam alimlərinin əksəriyyətinin fikirlərini ifadə edir. Çünki bütün İslam alimləri "Nəfsin tüğyan etdiyi vaxt və zina günahına batmaq qorxusu halında infaqa (baxmaq, himayə etmək, dolandırmaq) gücü çatanlar üçün (evlənməyin) fərzi-ayn olması" məsələsində həmfikirdirlər.²¹

Bundan əvvəlki fəsildə kişinin seksuallığı məsələsini təhlil edərkən Yusuf surəsinin 24-cü ayəsi və Muhəmməd peyğəmbərin (əs) bir hədisinə əsaslanaraq izah etmişdik ki, heç bir insan zina da daxil olmaqla haramlardan

²⁰ Əd-Durru-l-mənsur, Ali-İmran, 39.

²¹ Haqq dini, Quran dili, 2/1289.

sığortalanmayıb. Bu səbəbdən də cinsi iqtidar və maddi imkanı olanın evlənməyi fərzi-ayndır.

Əlavə olaraq, evlənməklə əlaqədar Quran və Sünnə buyuruqları fərziyyəti (fərz olmaq) də, nədbiyyəti (məndub olmaq) də əhatə edir. Buna görə də: "Evlənmək etiqađi (inanc baxımından) olmasa da, əməl baxımından fərzdır", - deyən müctəhidlər və böyük alimlər əksəriyyət təşkil edirlər. Evlənməyin bütün İslam ümmətinə fərz olduğuna dair fikir də geniş yayılan və üstünlük təşkil edən bir fikirdir.²²

Üzrlü bir səbəb olmadığı halda həmişə subay qalmaq haramdır

Yuxarıda ümumi və xüsusi xarakterli dini dəlillərə əsasən və İslam alimlərinin qənaəti çərçivəsində izah etdik ki, evlənmək şərtlərini yetirə bilənlər üçün fərzdır.

Fərzi tərək etmək (yerinə yetirməmək) haram olduğu üçün fərz olan evliliyi tərək etmək də haram hesab edilir. Sözsüz ki, burada haram olduğunu qeyd etdiyimiz subaylıq seksual güc və maddi imkan olduğu halda, eləcə də, həyat yoldaşına zülm vermək qorxusu olmamağına baxmayaraq davam etdirilən daimi subaylıqdır.

²² Ömər Nəsuhi Bilmən, *Hüquqi islamiyyə və istiləhati fiqhiyyə külliyyəti (İslam hüququ və fiqh (islam hüququ) terminləri külliyyəti)*, İstanbul, 1985, 2/42-2.

Seksual güc-qüvvə

Uca Allahın Qurani-Kərimdə sayələrində doyuma çatacağımız həyat yoldaşları yaratdığını və aramıza seksual cazibə qoyduğunu bildirməsi, o cümlədən kişini qadın üçün pərdə kimi səciyyələndirməyi, evlilik əqdində qadına verilən mehirin cinsi əlaqə ilə bağlı olduğunu bildirməyi, uşaq üçün cinsi əlaqədə olmağı tapşırması və yoldaşlarımızın bizə oğul-uşaq verməyinin Öz nemətlərindən olduğunu qeyd etməsi onu göstərir ki, evlənmək üçün seksual güc-qüvvə lazımdır.²³

Buna görə də seksual iqtidarı olmayan bir nəfər subay qalmaq məsələsində dinin prinsiplərinə əsasən üzrlü hesab olunur. Onun üçün əsl məsələ elə subaylıqdır. Çünki seksual güc-qüvvə olmadığı halda evlənmək həyat yoldaşına zülm etmək deməkdir. Bu isə haramdır. Belə bir şəxs evlənsə də, arvadı məhkəmə vasitəsilə ondan ayrılı bilər. Qadının belə bir haqqı var.

Maddi imkan

İnsanın subaylıq ucbatından Allah dərğahında məsul hesab edilməyi üçün həm seksual güc-qüvvəsi, həm də maddi imkan olmalıdır. Çünki Quranın hökmünə əsasən ər arvadının nəfəqəsini²⁴ ödəməlidir.²⁵

²³ Rum, 30/21; Bəqərə, 2/187; Nisa, 4/24; Nəhl, 16/72.

²⁴ Yemək-içmək, səhiyyə xərcləri və yaşamaq üçün yer kimi zəruri ehtiyacları ödəməyə çatacaq miqdarda pul, mal-mülk və ya əşya – *tərcüməçinin qeydi*.

Maddi imkan olmayana evlənmək fərz deyil. Buna görə də kasıb adamın subaylığında dini cəhətdən bir eyib yoxdur. Əsl eyib vəziyyət mehir verə bilməyən, yaşamaq üçün evi olmayan (və ya ev tuta bilməyən) və dolanışıq xərclərini daimi olaraq ödəməyə gücü çatmayan bir nəfərin evlənməyə cəhd etməyidir.

Həyat yoldaşına zülm verməkdən ehtiyat etmək

Subaylığı üzrlü hala gətirən 3-cü dərəcəli bir səbəb də kişinin yoldaşına zülm verəcəyindən ehtiyat etməsi və ya ona qarşı evlilik əqdindən yaranan öhdəlikləri yerinə yetirə bilməməkdən qorxmağıdır. Təbii ki, bu, olduqca xüsusi bir səbəbdir. Hətta onu səbəb kimi qəbul edib subay qalmaq qərarına gəlmək mənəvi cəhətdən təhlükəlidir. Çünki gələcəyi ancaq Allah bilir; gələcək Onun sərəncamındadır. Əlavə olaraq, bu cür həssas düşünəcək qədər ehtiram (Allah xofu) və qorxusu olan bir insan öz üstünə düşən öhdəlikləri zülm etmədən də yerinə yetirə bilər. Bu səbəblə əlaqədar olaraq tündxasiyyətli bəzi müstəsna şəxslərə olsa da, bəraət qazandıran bir hədisi aşağıda qeyd etmək istərdik:

İbn Abbas (r. a.) nəql edir ki, Əsəm qəbiləsindən bir qadın Allahın elçisinin yanına gəldi və ondan belə bir şey xahiş etdi:

²⁵ Nisa, 4/34. Qadına nəfəqə verilməyinin vacibliyi, verilməməsi və ya verilə bilməməyi kimi hallarda ər-arvadlığın aradan qalxması və ayrılmağın mümkünlüyü ilə əlaqədar hədislər üçün baxın: Zadu-l-məad, "hukmu rəsulillahi fi təkini-l-mər-əti min firaq-i-zəvcihə" fəsli.

-Ya rəsuləllah! Mən dulam. Mənə kişinin (ərin) arvadının boynundakı haqları başa sal. Onlar nədən ibarətdir? Əgər görəsəm ki, qadının öhdəliklərini yerinə yetirə bilərəm, o vaxt ərə gedərəm. Əgər bunun mümkün olmadığını düşünsəm, dul kimi yaşamağa davam edərəm.

Allahın elçisi (əs) o qadına belə dedi:

Ərin arvadının üstündəki əsas haqqı odur ki, onun ürəyi istədiyi vaxt qadın onunla cinsi əlaqədən qaçmasın. Ərin arvadının üzərindəki o biri haqları isə bunlardır:

a) *Qadın müstəhəb orucları ancaq ərinin icazəsi ilə tutmalıdır. Əri ilə razılığa gəlmədən oruc tutan qadın (arvadlıq vəzifəsini yerinə yetirməkdən boyun qaçırmış və ərinin haqqını tapdamış olacağına görə) sadəcə olaraq ac-susuz qalmış olur. Çünki orucu qəbul olunmaz.*

b) *Qadın ərindən icazəsiz (dini və adət-ənənə ilə əlaqədar səbəblər olmadan, şübhəyə səbəb olacaq şəkildə) evindən çıxmamalıdır. Çıxıb ictimai münasibətlər yaratmamalıdır. Əgər çıxsas, səma, rəhmət (mərhəmət) və əzab mələkləri ona evinə qayıdana qədər ilahi mərhəmətdən kənarlaşdırılmağı üçün qarğış edərlər.*

Muhəmməd peyğəmbərin (əs) bu cavabını eşidən qadın belə dedi:

*Mənim başqa əlacım yoxdur. Əsla ərə getməyəcəyəm.*²⁶

İndi isə yaxşı olar ki, bu hədis vasitəsilə səhv şərhlər verilməyinin qarşısını alan bəzi məlumatlar verək:

Ər-arvad evlilik əqdindən irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirməlidirlər. Buna görə də ərdə olan bir qadın aybaşı (heyz) və zahılıq kimi dini, xəstəlik kimi tibbi-fizioloji səbəblər olmadığı halda, cinsi əlaqədə olmaq öhdəliyindən boyun qaçıra bilməz. Belə etməməlidir. Çünki bunu üzrsüz səbəbdən təxirə salmaq belə, arada ərinin haqqı tapdandığı üçün qadını günahkar hala salır.

Eynilə bunun kimi, ərdə olan bir qadın ərində başqa bir kişi ilə münasibətdə olduğuna dair şübhə yaradacaq şəkildə məlumat vermədən – özbaşına gəzib dolaşa bilməz, ictimai münasibətlər yarada bilməz.

Daimi subaylıq

Subaylığın haramlığı üçün, daha doğrusu, subaylıq haqqında haram hökmü vermək üçün onun daimi olmağı da şərtidir. Çünki bir insanın seksual güc-qüvvəsi və

²⁶ Məcməu-z-zəvaid, 2/306-307; əl-mətalibu-l-aliyətu, hədis nömrəsi, 1607.

Bu hədis zəif xarakterli olduğu üçün qəbul olunmaya bilər. Bununla belə, məzmunu baxımından səhihdir. Bu barədə məlumat üçün baxın: İbn Macə, *Nikah*, 4; Müxtəsəri səhihi-Müslim, hədis nömrəsi 830; Mişkatu-l-məsəbih, hədis nömrəsi 3269.

Bu hədisdə qeyd olunan qeyri-münasib hərəkətləri qəsdən edən qadın Quran dilində "nüşuz" olan və pislənən bir qadındır. Baxın: Nisa, 4/34.

maddi imkanı olduğu halda evlənmək imkanı olmaya bilər. Yəni, təhsil, hərbi xidmət, müharibə və digər bu kimi hallar insanın evlənməyini gecikdirə bilər. Buna görə də müvəqqəti subaylıq haramın sərhədlərinin kənarıdır. Lakin insan subaylıqdan irəli gələn problemləri aradan qaldırmaq üçün müvafiq tədbirləri görməlidir. Xədimləşməklə əlaqədar fəsildə izah etdiyimiz kimi, həmin tədbirlərin ən vacibləri oruc tutmaq, gecə namazı və cihaddır. Allahın elçisi evlənməyi, o cümlədən evlənmək mümkün olmadığı halda özünü qoruyub saxlamağı məsləhət görən bir hədisində belə demişdir:

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ
وَأَحْسَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ

“Ey cavanlar! Cinsi cəhətdən güc-qüvvəsi olub evlənməyə imkanınız olanlar evlənsin. Həqiqətən, evlənmək gözü şəhvətli baxışlardan daha çox saxlayır, cinsiyyət üzvünü (harama vasitə olmaqdan) çox qoruyur.

Evlənməyə bilməyənləriniz isə oruc tutmağa davam etsin. Şübhəsiz ki, oruc insanı (şəhvət hücumlarından) qoruyan bir qalxandır.”²⁷

Göründüyü kimi, subaylıq məsələsini İslam realizmi baxımından tədqiq etməyə çalışdıq. Nəticə olaraq, subaylıqla əlaqədar həqiqət qısa desək, budur: Fiziki və

²⁷ Tirmizi, hədis nömrəsi 1081; Mişkətu-l-məsəbih, hədis nömrəsi 3080.

maddi bir problem olmadan həmişə subay qalmaq İslam dininə əsasən qəbul edilməzdir.

Seksual ehtiyaclarla görə olsa da, məhdud çoxevliliyi qəbul edən İslam dini subaylığı peyğəmbərin vasitəsilə şər mühiti kimi qiymətləndirir.

Mühəmməd peyğəmbərin (ona Allahın səlat və salamı olsun) sekslə əlaqədar reallığa əsasən təlim-tərbiyə verdiyi və İslama dərinədən bələd olan əshabələrin fikri də bu cürdür.

Misallar:

“Subay bir cavan gördüyüm vaxt baş verəcək şər tüklərini ürpərdir. Cəmi 3 gün ömrümün qaldığını bilsəydim, o 3 gün arzində yenə evlənərdim.”

Ömər ibn Xəttab

“Mənim evlənmək imkanı tapacağım 10 günlük ömrüm qalsaydı və mən 10-cu gün öləcəyimi bilsəydim, seksual xarakterli haramlara düşməmək üçün mütləq evlənərdim.”

Abdulla ibn Məsud

“Allahım! Cinsi doyuma çatma biləcəyim bir yoldaşım olmadığı vaxt şəhvəti istəklərimin şiddətli hala gəlməyindən Sənə pənah aparırım.”²⁸

Əbu-d-Dərda

²⁸ Müntəxəbu kənzil-umməl, 6/391; Məcməu-z-zəvaid, 4/251; Qurtubi, 3/433.

Evlilikdə cinsi həyatdan kənara çəkilmək haramdır

“Biz onlara cinsi həyatdan kənarlaşmaq olan ruhbanlığı tapşırımadıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq məqsədilə özləri uydurdular. Ancaq sonra ona layiqincə riayət etmədilər.” (Hədid, 57/27)

İslam dini xədimləşmək, xədimləşdirmək və subaylığı rədd etdiyi kimi, evlənməyə maneçilik törətməyi, eləcə də evlilik daxilində cinsi həyatdan kənar olmağı və onun xüsusi bir forması olan ilanı da qadağan edib.²⁹

Evlənməyə/ərə getməyə mane olmaq məsələsini “Qadının seksuallığı” fəslində izah etmişdik. İla məsələsini də növbəti fəsillərdə tədqiq edəcəyik. İndi isə ibadət məqsədilə olsa belə, evlilik həyatında seksual münasibətlərdən uzaqlaşmağın qadağan olunduğunu sübut edən hədisləri təqdim etməklə kifayətlənirik:

Həzrəti Ənəs (ra) nəql edir ki, əshabələrdən 3 nəfərlik bir dəstə Allahın rəsulunun xanımlarının yanına gəlib onun ibadət həyatı barədə məlumat almaq istədilər. Onlara verilən məlumatın az olduğunu fikirləşdilər və bunun səbəbi olaraq belə dedilər:

“Biz harada, Allahın gəlib-keçmiş və gələcək bütün günahlarını bağışladığı həzrəti peyğəmbər harada?”

²⁹ İla: Kişinin 4 və ya daha artıq bir müddətdə arvadı ilə cinsi əlaqədə olmayacağına dair and içməsi. Ətraflı məlumat üçün “İla” fəslinə baxın.

Beləliklə, özlərini inandırdılar ki, daha çox ibadət etmək lazımdır. Aralarından biri: “Mən bütün gecələri namaz qılacağam”, - dedi. Başqa biri: “Mən fasiləsiz olaraq hər gün oruc tutacağam”, - dedi. Üçüncü şəxs isə öz fikrini: “Yoldaşlarımdan ayrılacaq, bir də (heç vaxt) evlənməyəcəyəm”, - deyə, ifadə etdi. Yəni, onlar belə bir qərara gəldiklərini bildirdilər. Allahın rəsulu onların qərarını öyrəndikdə yanlarına gəldi və bu hərəkətlərini pisləyən bir tərzdə belə dedi:

أَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذًا؟ أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ، لَكِنِّي
أَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي
فَلَيْسَ مِنِّي

“Siz belə hətərən-pətərən sözlər deyib (bu cür) qərarlara gəlirsiniz?”

Baxın, Allaha and olsun ki, mən sizin Allaha təzim edib Ondan ən çox qorxanınızam. Sizin aranızda Onun əmr və qadağalarına ən çox sadıq qalan mənəm. Bununla belə, mən bəzi günlər oruc tutur, bəzi günlərdə də tutmuram (ət və yağ da yeyirəm). Gecələrin hir hissəsini namaz qılıb ibadət etməklə, bir qismini də yatmaqla keçirirəm. Qadınlarla evlənir, ailə həyatımı yaşayıram. Mənim yolumdan kənara çıxanlar məndən deyillər.”³⁰

³⁰ Buxari, *Nikah*, 1; Müslim, *Nikah*, 5; əl-Lu-lu-u və-l-mərcan, hədis nömrəsi, 885.

Bir dəfə bir adam həzrəti Muhəmmədin (əs) yanına gəlib belə deyir:

Bundan sonra əziz peyğəmbərimiz məscidə gəlib əshabələrə dedi:

“Sizin bəzilərinizə nə olub ki, öz-özlərinə qadınları, yeməkləri, halal nemətləri, yatıb dincəlməyi və dünyanın müvafiq zövqlərini haram edirlər? Ağlınızı başınıza yığın! Mən sizə demədim ki, xristianların keşiş və rahibləri kimi olun. Bizim dinimizdə ət yemək, qadınlardan kənar olmaq, xristianların etdikləri kimi fasiləsiz ibadət etmək üçün xüsusi yerlər ayırmaq yoxdur. Mənim ümmətimin yalnızlığı oruc tutmaq, həyat və seksdən çəkilməyi isə cihad etməkdən ibarətdir. Allaha ibadət edin və heç bir şeyi Ona şərikin tutmayın! Həcc və Ömrəni yerinə yetirin. Namazınızı qılın və zəkatınızı verin. Ramazan orucunu da tutun. Sizdən əvvəl ifrata varanlar həlak olub getdilər. Siz özünüzdə hakim olun!”

Peyğəmbərimiz bundan sonra Maidə surəsinin 87-ci ayəsini oxudu:

“Ey iman gətirənlər! Allahın sizə halal qıldığı pak nemətləri qadağan etməyin. İfrata da varmayın (həddi aşmayın). Çünki Allah ifrata varanları sevməz.”³¹

“Ət yediyim vaxt qadınlara qarşı istəyim gücləndiyi üçün ət yeməyi özümə qadağan etdim”.

Bu əhvalat səbəbindən Maidə surəsinin 87-ci ayəsi nazil olur. Baxın: İbn Kəsir, Maidə, 5/87.

³¹ Vaqidi, əsbabu-n-nuzul, Maidə, 5/87; İbn Kəsir, Maidə, 5/87.